

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА ФРАНКА
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
ЛЬВІВСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ГЕОГРАФІЧНОГО ТОВАРИСТВА
ГЕОГРАФІЧНА КОМІСІЯ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА імені ШЕВЧЕНКА
ТЮБІНГЕНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕБЕРХАРДА КАРЛА

ГЕОГРАФІЧНА ОСВІТА І НАУКА: ВИКЛИКИ І ПОСТУП

МАТЕРІАЛИ

**міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої
140-річчю географії у Львівському університеті**

(Україна, м. Львів, 18–20 травня 2023 р.)

GEOGRAPHICAL EDUCATION AND SCIENCE: CHALLENGES AND ADVANCEMENT

PROCEEDINGS

**of the International Scientific and Practical Conference Dedicated
to the 140th Anniversary of Geography at Lviv University**

(Ukraine, Lviv, 18–20 May 2023)

Львів–2023

УДК [910+911] (06)

Г 35

*Друкується за ухвалою Вченої ради географічного факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка.
Протокол № 3 від 19 квітня 2023 р.*

Г 35 **Географічна освіта і наука: виклики і поступ:** матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 140-річчю географії у Львівському університеті (м. Львів, 18–20 травня 2023 р.) / відповід. редактори: В. Біланюк, Є. Іванов. У 3-ох томах. Львів: Простір-М, 2023. Том 1. 278 с.

У збірник наукових праць включені тексти доповідей з широкого спектру теоретичних і прикладних питань географічної освіти, науки і практики, які виголошено на міжнародній науково-практичній конференції, присвяченій 140-річчю географії у Львівському університеті. Серед авторів збірника науковці України, Великої Британії, Німеччини, Швеції, Польщі і Литви.

Для викладачів вищих навчальних закладів, науковців, докторантів, аспірантів, студентів, учителів і тих, хто цікавиться проблемами географічної науки.

Відповідальні редактори: Володимир Біланюк, Євген Іванов

Редакційна колегія:

Володимир Біланюк (голова), доцент, декан географічного факультету;

Євген Іванов (відповідальний секретар), професор, завідувач кафедри конструктивної географії і картографії;

Євген Тиханович (відповідальний секретар), доцент, заступник декана географічного факультету з наукової і навчально-виховної роботи;

Лідія Дубіс, професор, завідувач кафедри геоморфології і палеогеографії;

Ірина Гудзеляк, доцент, завідувач кафедри економічної і соціальної географії;

Іван Круглов, д. геогр. н., доцент, завідувач кафедри геоекології і фізичної географії;

Роман Лозинський, професор, завідувач кафедри географії України;

Марта Мальська, професор, завідувач кафедри туризму;

Ігор Пандяк, доцент, завідувач кафедри готельно-ресторанної справи та харчових технологій;

Зіновій Паньків, професор, завідувач кафедри ґрунтознавства і географії ґрунтів;

Ігор Рожко, доцент, завідувач кафедри раціонального використання природних ресурсів і охорони природи;

Назар Ваньо (секретар), інженер навчальної лабораторії геоінформаційного моделювання і картографування.

Адреса редакційної колегії:

Україна, 79007, м. Львів, вул. Дорошенка, 41,

Львівський національний університет

імені Івана Франка, географічний факультет.

Тел.: +38 032 239 43 93

E-mail: geodekanat@gmail.com

Тексти подаються мовою оригіналу. Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за добір, точність наведених фактів, цитат, власних імен, повноту і достовірність наведених матеріалів, посилань та інших відомостей.

УДК [910+911] (06)

© Львівський національний університет
імені Івана Франка, 2023

© Автори статей, 2023

**Міжнародна науково-практична конференція
«ГЕОГРАФІЧНА ОСВІТА І НАУКА: ВИКЛИКИ І ПОСТУП»,
присвячена 140-річчю географії у Львівському університеті
Україна, м. Львів, 18–20 травня 2023 р.**

посилення її просвітницької функції; новими підходами до методичної роботи вчителя із оновлення інформаційних матеріалів, втім числі візуальних, за допомогою різних засобів та застосунків в очному, дистанційному та змішаному форматах навчання географії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безуглий В. В., Лисичарова Г. О. Географія (рівень стандарту): підручн. для 11 кл. закл. заг. сер. освіти. К.: Генеза, 2019. 176 с.
2. Бойко В. М., Дітчук І. Л., Гринюк Т. А., Смаль І. В., Харенко І. М. Географія: підручн. для 9 кл. загально-освіт. навч. закл. Тернопіль: Підручники і посібники, 2017. 271 с.
3. Влах М. Р., Котик Л. І. Теорія і методологія географічної науки: навч. посібн. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2018. 334 с.
4. Географія 10–11 класи. Рівень стандарту. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти: наказ МОН України від 03.08.2022 р. № 698. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2022/08/15/navchalna-programa-2022.geography-10-11-standart.pdf>
5. Географія 6–9 класи. Рівень стандарту. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти: наказ МОН України від 03.08.2022 р. № 698. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/2022/08/15/navchalna-programa-2022.geography-6-9.pdf>
6. Гільберг Т. Г., Савчук І. Г., Совенко В. В. Географія (рівень стандарту): підручн. для 11 кл. у закл. заг. сер. освіти. К.: Оріон, 2019. 192 с.
7. Гільберг Т. Г., Савчук І. Г., Совенко В. В. Географія: підручн. для 9 кл. закл. заг. сер. освіти. 2-ге видання, перероблене. К.: УОВЦ «Оріон», 2022. 287 с.
8. Дидактика географії: монографія (електронна версія) / В. М. Самойленко, О. М. Топузов, Л. П. Вішнікіна, І. О. Діброва. К.: Ніка-Центр, 2013. 570 с.
9. Кузик С. П., Мамчур О. І., Ванда І. В. Географія світового господарства: навч. посібн. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2014. 312 с.
10. Кузик С. П., Мамчур О. І., Ванда І. В. Науково-методичні основи викладання навчального курсу «Географія світового господарства». *Географія і сучасність*. 2013. Вип. 18 (30). С. 162–170.
11. Освітня програма підготовки бакалавра Львівського національного університету імені Івана Франка за спеціальністю «014 Середня освіта (географія)»: затверджено 08 червня 2022 р. URL: <https://geography.lnu.edu.ua/academics/bachelor/education-geography>
12. Пестушко В., Уварова Г., Довгань А. Географія (рівень стандарту): підручн. для 11 кл. закл. заг. сер. освіти. К.: Генеза, 2019. 160 с.
13. Шаблій О. І. Нові тенденції геопросторової організації інформаційного суспільства. *Географічна наука і практика: виклики епохи*: матер. міжнарод. наук. конф.: у 3-х т. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2013. Т. 1. С. 25–30.

* * *

УДК 378.4.091-37.014.5:911.3

**«ОСВІТНІЙ МЕНЕДЖМЕНТ В ГЕОГРАФІЇ»
ДО АКТУАЛЬНОСТІ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ**

Володимир Біланюк, Любов Котик

Львівський національний університет імені Івана Франка, Львів, Україна

Впровадження засад менеджменту освіти в навчальний процес підготовки професіоналів освіти є на часі. «Освітній менеджмент в географії» є нормативним навчальним курсом, який викладається для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньої програми 014.07 Середня освіта (Географія). Означено актуальність викладання навчальної дисципліни у межах освітньої програми. Наголошено на відображенні у її змісті головних тенденцій сучасного розвитку освіти, освітнього менеджменту, географії в Україні та світі. Розкрито зв'язок навчального курсу з іншими нормативними та вибірковими освітніми компонентами освітньої програми. Означено загальні й фахові компетентності, набуття яких забезпечує вивчення навчальної дисципліни. Розкрито програмні результати набуття яких студентами передбачено у рамках курсу «Освітній менеджмент в географії».

Ключові слова: навчальний курс, освітній менеджмент, середня освіта, географія, компетенції, програмні результати навчання.

Міжнародна науково-практична конференція
«ГЕОГРАФІЧНА ОСВІТА І НАУКА: ВИКЛИКИ І ПОСТУП»,
присвячена 140-річчю географії у Львівському університеті
Україна, м. Львів, 18–20 травня 2023 р.

«EDUCATIONAL MANAGEMENT IN GEOGRAPHY»:
TO RELEVANCE OF COURSE TEACHING

*Volodymyr Bilanyuk, Liubov Kotyk
Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, Ukraine*

It is time to introduce the principles of education management into the educational process of training education professionals. «Educational Management in Geography» is a normative educational course taught to students of the second (master's) level of higher education of the educational program 014.07 Secondary Education (Geography). The relevance of teaching the academic discipline within the educational program is determined. Emphasis is placed on the reflection in its content of the main trends of the modern development of education, educational management, geography in Ukraine and the world. The connection of the educational course with other normative and selective educational components of the educational program is disclosed. The general and professional competences, the acquisition of which ensures the study of the academic discipline, are defined. The programmatic results of which the students are expected to acquire as part of the course «Educational Management in Geography» have been disclosed.

Keywords: study course, educational management, secondary education, geography, competencies, program learning outcomes.

Освітній процес є динамічним та відповідає запитам суспільства на знання, уміння, навички, якими повинні володіти й компетентності, які мають сформувати здобувачі освіти. Це вимагає від педагогічних працівників і керівництва закладів освіти постійного оновлення навчального процесу із врахуванням сучасних здобутків педагогіки та методики навчання, інновацій в освітній діяльності, наукових здобутків у галузі дослідження, викликів розвитку суспільства тощо. На рівні викладання географії в середній школі цей процес ускладнений впровадженням засад Нової української школи [6], реформуванням програм з вивчення географії у середній і старшій школі, впровадженням інтегрованого курсу «Природничі науки» тощо. На рівні вищої школи він пов'язаний з пошуком прикладної складової географічної науки на ринку праці (нове переосмислення географії) та впровадженням в освітній процес модерних освітньо-професійних програм підготовки бакалаврів і магістрів розроблених у руслі географії. Усе це вимагає ефективного управління освітньою діяльністю, як загалом так і через призму географічної освіти, зокрема. Тому вивчення засад освітнього менеджменту здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти є на часі.

Сьогодні, освітній менеджмент (*educational management*) це новий напрямок наукових досліджень та водночас практика управління освітнім процесом.

Як практика управління освітньою діяльністю на рівні конкретних закладів освіти (шкіл, коледжів, університетів тощо) освітній менеджмент виник в американському освітньому просторі наприкінці 60-х років ХХ ст. Він став невід'ємною складовою руху з реформування освіти націленого на її демократизацію та впровадження інноваційних практик навчання й викладання. Як напрямок наукових досліджень, освітній менеджмент виокремився наприкінці ХХ ст.: він сформувався на стику педагогіки й менеджменту й став типовим представником конвергентних наукових напрямків постнекласичного етапу розвитку науки [2]. Для останнього характерним є плюралізм думок та керування здоровим глуздом, як вихідним початком наукового пізнання.

На сьогодні немає єдиного підходу до означення освітнього менеджменту. В європейському просторі під менеджментом в освіті розуміють застосування функцій менеджменту в освітній/навчальній діяльності [16]. При цьому зазначають, що менеджмент ґрунтується на інноваціях, які стимулюють ефективнішу працю установ, організацій та забезпечують високу результативність самої освітньої діяльності. Остання, на рівні держави представлена концепцією освіти, що є: «баченням найбільш структурованого знання, яке засвоюється учасниками освітнього процесу у рамках формальних освітніх інститутів, якими є школи» [3].

Більшість дослідників при означенні освітнього менеджменту відштовхуються від модерного прикладного трактування базового поняття освіта – наданням учасникам освітнього процесу (учням, студентам, слухачам тощо) низки навчальних досвідів, з метою передачі їм знань,

**Міжнародна науково-практична конференція
«ГЕОГРАФІЧНА ОСВІТА І НАУКА: ВИКЛИКИ І ПОСТУП»,
присвячена 140-річчю географії у Львівському університеті
Україна, м. Львів, 18–20 травня 2023 р.**

цінностей, відношень і навичок та їхнє становлення продуктивними (*productive*) членами суспільства. Відповідно менеджмент освіти розглядають як процес планування, організації, керівництва і контролю за діяльністю установи шляхом використання людських і матеріальних ресурсів таким чином щоб ефективно й результативно виконувати функції викладання, консультаційної та дослідницької праці [17].

Завдання освітнього менеджменту [17]:

- Ø розробка теорій менеджменту, які визначають та описують ролі освітнього менеджера і розвиток його лідерських якостей;
- Ø дослідження освітнього планування на макро- та мікрорівнях;
- Ø напрацювання прикладних рішень з розв'язання проблем освітнього менеджменту у сфері комунікації, управління інформацією, координації праці команди тощо;
- Ø планування навчальних та позанавчальних заходів, навчальних планів за окремими дисциплінами, навчальних календарів функціонування закладу освіти тощо;
- Ø ведення документації освітнього закладу (школи, коледжу і т. д.), оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти (учнів, студентів, аспірантів);
- Ø ефективний розподіл фінансових ресурсів, планування поточних витрат, пошук додаткових фінансових надходжень (гранти, спеціалізовані освітні програми, залучення меценатів) тощо.

В освітньому менеджменті можна виокремити шість головних функцій, які як перекликаються з загальними функціями менеджменту в системі бізнесу так і мають власну індивідуальність сформовану освітньою діяльністю (укладено за: [16–20]):

- Ø формулювання освітніх цілей: освітній менеджер забезпечує щоб цілі освітнього закладу були відомі як здобувачам освіти так і громаді й суспільству. Це дає змогу реалізувати довгострокові освітні цілі системи через короткотермінові цілі навчального закладу;
- Ø отримання необхідних ресурсів для досягнення цілей: освітній менеджер повинен визначити обсяг фінансових, людських, матеріальних ресурсів необхідних для досягнення навчальних цілей;
- Ø організація й координація діяльності навчального закладу: розподіл обов'язків між працівниками (організація діяльності) відповідно до їхньої кваліфікації, досвіду, здібностей. Розподіл обов'язків між працівниками таким чином (координація діяльності), щоб сумісно вони працювали на досягнення мети організації;
- Ø вплив і заохочення людських ресурсів: в освітньому менеджменті людський фактор є визначальний. Освітній менеджер повинен максимально використовувати потенціал працівників при цьому формуючи у них позитивний імідж про місце праці (фінансова винагорода, доступність кар'єрного зростання, стимулювання саморозвитку працівників тощо);
- Ø інтеграція освітньої діяльності у суспільство: зміцнення зв'язків між закладом освіти та громадою, оскільки освітній заклад більшу частину фінансування отримує від громади, громада ж впливає на формування іміджу і престижу закладу освіти;
- Ø оцінка діяльності закладу освіти: оцінка діяльності дає змогу визначити досягнув освітній менеджмент цілей чи ін. Це забезпечує зворотній зв'язок, який використовується для трансформації освітнього менеджменту закладу освіти відповідно до потреб громади.

В Україні проблеми освітнього менеджменту досліджували фахівці економіки й педагогіки через призму як управління освітнім процесом загалом [1, 13, 14], так і діяльності керівника закладу освіти [6], управління закладом освіти [5, 15].

Особливості впровадження освітнього менеджменту у XXI ст.:

- Ø мультикультурне середовище провадження освітнього менеджменту: для різних спільнот притаманна несхожа культура, етика, освітня різноманітність. Загальна мета управління освітою полягає в створенні та підтримці середовища в освітніх закладах, яке сприятиме ефективному викладанню та навчанню [16, 19], але засоби за допомогою яких ця мета досягається різняться залежно від рівня освіти, освітньої культури спільноти тощо;
- Ø незаплановані соціально-економічні зміни прогресивного чи регресивного спрямування (досягнення в освоєнні Близького Космосу / карантин, війна, екстремальні кліматичні виклики тощо);
- Ø технологічні зміни і прогрес цифрових технологій;

**Міжнародна науково-практична конференція
«ГЕОГРАФІЧНА ОСВІТА І НАУКА: ВИКЛИКИ І ПОСТУП»,
присвячена 140-річчю географії у Львівському університеті
Україна, м. Львів, 18–20 травня 2023 р.**

- Ø необхідність реагування як на глобальні так і на місцеві зміни, шляхом змін у навчальних програмах, педагогічних практиках, практиках оцінювання;
- Ø часовість розробки моделі інноваційного управління змінами в освіті на глобальному, регіональному та локальному рівнях.

Навчальна дисципліна «Освітній менеджмент в географії» викладається для студентів першого курсу денної форми навчання галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія) другого (магістерського) рівня вищої освіти [9]. Вона входить до нормативних навчальних дисциплін циклу загальної підготовки. При її впровадженні в нормативну частину освітньо-професійної програми враховувалися вимоги: «Проекту стандарту вищої освіти України другого (магістерського) рівня, галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)» [10], Професійного стандарту «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти» [11], Професійного стандарту за професією «Вчитель закладу загальної середньої освіти» [12].

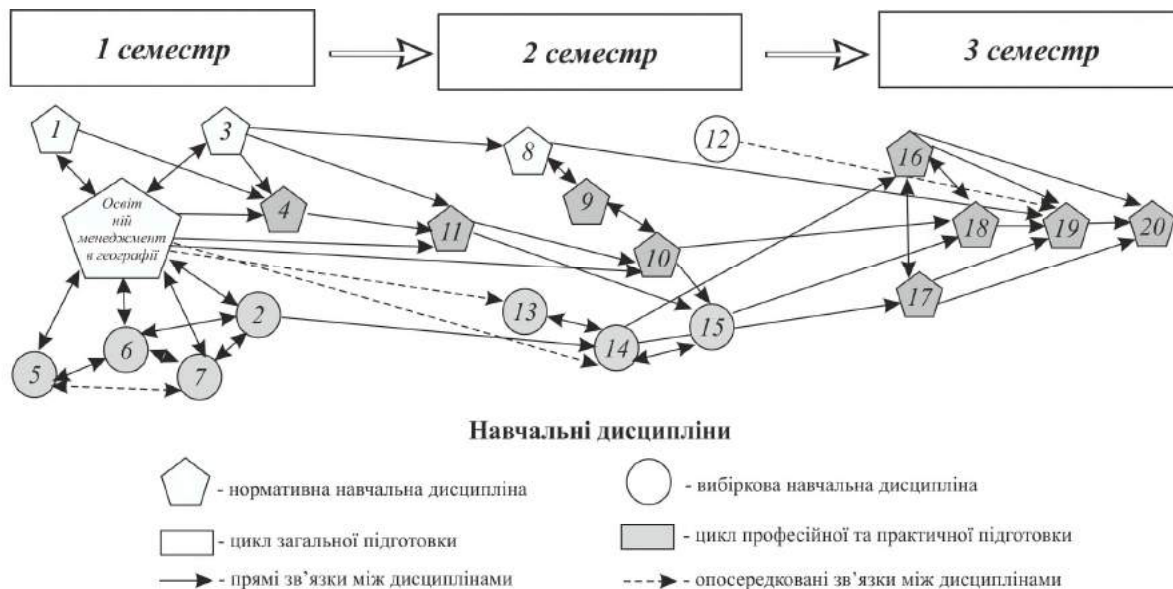
Метою вивчення нормативної навчальної дисципліни «Освітній менеджмент в географії» є ознайомлення студентів з стратегією та тактикою управління закладом освіти, оволодіння прикладними інструментами управлінської діяльності менеджера освіти, загалом, і в сфері географії, зокрема; вироблення практичних умінь та навичок аналізу управлінських ситуацій різного виду.

«Освітній менеджмент в географії», як окрема освітня компонента, займає важливе місце у структурі навчальних дисциплін магістрів-географів (рис. 1). Вона тісно пов'язана з нормативними навчальними дисциплінами циклу загальної («Методика науково-педагогічних досліджень», «Міждисциплінарний підхід у навчанні географії в школі», «Педагогічна майстерність») та професійної і практичної підготовки («Інформаційні технології на заняттях з географії», «Інновації в географічній освіті», «Сучасні проблеми навчання географії України у вищій і середній школі», «Наукова термінологія в географічній освіті», «Позакласна робота з географії», «Курсова робота», «Практика: виробнича», «Практика: педагогічна»), вибірковими навчальними дисциплінами циклу загальної підготовки («Країнознавство»), професійної і практичної підготовки («Проблеми національної і регіональної безпеки України», «Історія географії і географічної освіти в Україні») і блоками вибіркових дисциплін, наприклад блоком «Економічна і соціальна географія» («Актуальні проблеми суспільної географії та їх розкриття в освіті», «Політична географія та геополітика», «Проблеми географії освіти і науки», «Географічне краєзнавство у середній і вищій школі», «Глобальні проблеми людства»).

Вивчення навчальної дисципліни «Освітній менеджмент в географії» забезпечує формування фахових компетентностей майбутніх вчителів географії та керівників закладів освіти [9]:

- Ø здатність використовувати систему наукових знань для організації навчальної діяльності у закладах освіти з урахуванням особливостей самого предмету;
  - Ø здатність планувати та організовувати освітній процес, оформлювати науково-педагогічну документацію, а також уміти формувати та реалізовувати науково-педагогічні дослідження;
  - Ø здатність застосовувати знання про сучасні досягнення у предметних областях, а також застосовувати міждисциплінарні підходи у навчанні географії;
  - Ø здатність застосовувати знання законодавчих нормативів у професійній діяльності;
  - Ø здатність сприяти процесам соціалізації та фахового самовизначення, формувати культуру відповідальності за особистий вибір щодо сфери майбутньої самореалізації.
- Забезпечує дисципліна і формування загальних компетентностей [9]:
- Ø здатність використовувати сформований науковий світогляд в межах безпосередньої предметної діяльності;
  - Ø здатність використовувати міжособистісну комунікацію, зокрема з використанням практичних навичок володіння державною та іноземними мовами у галузі географічної освіти;
  - Ø здатність працювати у команді, особливо під час взаємодії з педагогічним та учнівськими колективами;
  - Ø здатність діяти соціально відповідально з толерантним відношенням у контексті різних ситуацій;
  - Ø здатність застосовувати знання у професійних та побутових практичних ситуаціях;

- Ø здатність працювати у міжнародному контексті;
- Ø здатність мотивувати людей та рухатись до спільної мети;
- Ø здатність адаптуватись до непередбачуваних дій та зосередитись на вирішенні складних завдань;
- Ø здатність формувати особисте бачення професійної поведінки з урахуванням особливостей інтересів оточення чи колективу.

1 - Методика науково-педагогічних досліджень, 2 - Глобальні проблеми людства, 3 - Міждисциплінарний підхід у навчанні географії в школі, 4 - Курсова робота, 5 - Проблеми національної і регіональної безпеки України, 6 - Актуальні проблеми суспільної географії та їх розкриття в освіті, 7 - Політична географія та геополітика, 8 - Педагогічна майстерність, 9 - Інформаційні технології на заняттях з географії, 10 - Інновації в географічній освіті, 11 - Практика: виробнича, 12 - Дисципліна вільного вибору, 13 - Історія географії і географічної освіти в Україні, 14 - Проблеми географії освіти і науки, 15 - Географічне красзнавство у середній і вищій школі, 16 - Сучасні проблеми навчання географії України у вищій і середній школі, 17 - Наукова термінологія в географічній освіті, 18 - Позакласна робота з географії, 19 - Практика: педагогічна, 20 - Кваліфікаційна (магістерська) робота

*Рис. 1. «Освітній менеджмент в географії» у системі освітніх компонентів
ОПП Середня освіта (Географія) другого (магістерського) рівня вищої освіти*

Унаслідок вивчення дисципліни студент повинен:
знати:

- Ø головні положення менеджменту, освітнього менеджменту;
- Ø принципи провадження освітнього менеджменту;
- Ø головні етапи провадження освітнього менеджменту;
- Ø нормативно-правові документи, які регламентують освітню діяльність в географії на території України;
- Ø професійні обов'язки керівника закладу освіти;
- Ø тенденції і виклики розвитку географії як науки та навчальної дисципліни;
- Ø засади формальної, неформальної, інформальної освіти в географії;
- Ø принципи розробки типових навчальних програм закладів освіти та означення місця в них географії;
- Ø методи врегулювання конфліктних ситуацій в педагогічному колективі.

вміти:

- Ø планувати та організувати ефективний освітній процес у закладі середньої освіти та прогнозувати його результати;
- Ø оформлювати науково-педагогічну документацію;
- Ø володіти нормами педагогічної етики та дотримуватись педагогічного такту у навчально-виховних ситуаціях;
- Ø формувати комунікаційну стратегію з колегами, учнями та їхніми батьками, а також демонструвати здатність до ділових комунікацій у професійній сфері;

**Міжнародна науково-практична конференція
«ГЕОГРАФІЧНА ОСВІТА І НАУКА: ВИКЛИКИ І ПОСТУП»,
присвячена 140-річчю географії у Львівському університеті
Україна, м. Львів, 18–20 травня 2023 р.**

- Ø аналізувати та порівнювати національну та закордонну системи середньої освіти, окреслювати перспективи її розвитку під впливом міжнародного досвіду;
- Ø володіти навичками здійснення оцінки та моніторингу різних аспектів освітньої сфери;
- Ø розробляти, вдосконалювати та впроваджувати методи та методики навчання географії;
- Ø укладати SWOT-аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища менеджменту закладу освіти;
- Ø розв'язувати конфліктні ситуації з сфери освітнього менеджменту в закладі освіти;
- Ø сприяти процесам соціалізації та фахового самовизначення;
- Ø формувати культуру відповідальності за особистий вибір щодо сфери майбутньої само-реалізації.

Наскрізним є формування *soft skills* (м'яких навичок) студентів, які мають міжпрофесійний, унікальний характер [4], дозволяють швидко адаптуватися до нових умов, практикувати професійну мобільність, розв'язувати нестандартні життєві й професійні завдання, започатковувати власний бізнес, ініціювати створення стартапів тощо: адаптивність/когнітивна гнучкість; критичне і креативне мислення; управління інформацією і медіаграмотність; уміння формулювати власну думку, приймати рішення та нести відповідальність за них; лідерські здібності (*leadership*); емоційний інтелект; поведінковий патерн; комунікація і робота в групі/команді (*collaboration*); тайм-менеджмент (*team management*); самоорганізація і самомотивація; презентаційні навички (уміння дискутувати, самопрезентація).

Навчальна дисципліна «Освітній менеджмент в географії» займає важливе місце у структурі підготовки магістра з середньої освіти (географії). Вона забезпечує формування загальних і професійних компетентностей націлених на провадження управлінської діяльності у сфері освіти. Подальших досліджень потребують проблеми адаптації випускників магістратури до професійної діяльності у середній школі та використання ними знань і навичок отриманих під час прослуховування навчальної дисципліни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Винничук О. Т. Педагогічний менеджмент як теорія і практика управління освітнім процесом. URL: http://dSPACE.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/17173/1/2_Vynnychuk.pdf
2. Влах М., Котик Л. Теорія і методологія географічної науки: навч. посіб. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2018. 344 с.
3. Гіденс Е. Соціологія: переклад з англ. К., 1999.
4. Книш М., Котик Л. До актуальності викладання курсу «Глобальні проблеми людства». *Доктор філософії Олена Степанів: географ, краєзнавець, освітянин*: матер. міжнарод. наук. онлайн-семін. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2022.
5. Мармаза О. І. Менеджмент освітньої організації: навч.-метод. посібн. Харків: ТОВ «Щедра садиба», 2017. 126 с.
6. Мартинець Л. А. Управлінська діяльність керівника навчального закладу: навч. посібн. Вінниця, 2018. 196 с.
7. Немець Л. М., Сегіда К. Ю., Логвинова М. О. Педагогічний менеджмент: навч.-метод. посібн. Харків: ХНУ ім. В. Каразіна, 2019.
8. Нова українська школа. URL: <https://nus.org.ua>
9. Освітньо-професійна програма «Середня освіта (географія)» другого (магістерського) рівня вищої освіти. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2022. URL: https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/07/OPP-014_07-master-2022.pdf
10. Проект стандарту вищої освіти України другого (магістерського) рівня, галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями), 2018. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/proekti-standartiv-vishoyi-osviti>
11. Професійний стандарт «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти», 2021. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2021/09/22/Nakaz-568-zatverdzh_standartu_keriv.22.09.pdf
12. Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)», 2020. URL: https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/Nakaz_2736.pdf
13. Рибчук А. В., Пурій Г. М. Програма дисципліни «Менеджмент освіти». Дрогобич, 2020. 328 с.

**Міжнародна науково-практична конференція
«ГЕОГРАФІЧНА ОСВІТА І НАУКА: ВИКЛИКИ І ПОСТУП»,
присвячена 140-річчю географії у Львівському університеті
Україна, м. Львів, 18–20 травня 2023 р.**

14. Тоцька О. Л. Управління розвитком вищої освіти України в Європейському освітньому просторі: монографія. Луцьк: Вежа-Друк, 2020. 532 с.
15. Управління закладом освіти: підручник для здобувачів другого рівня вищої освіти педагогічних університетів / С. Г. Немченко та ін. Бердянськ: БДПУ, 2022. 506 с.
16. Ćurić N., Lazarević D., Brzaković P. Education Management in a Sustainable Development Function, 2018. URL: <file:///D:/111/RadRumunija.pdf>
17. Educational Management: Meaning, Nature and Scope, 2020. URL: https://ddceutkal.ac.in/Syllabus/MA_Education/Paper_8.pdf
18. Educational Management & School Leadership, 2022. URL: <https://www.aredne.eu/course/educational-management>
19. Hirey Y. Education Management, 2020. URL: https://www.academia.edu/43424881/Educational_Management
20. Kashyar D. Educational Management: Meaning, Definition and Types, 2019. URL: <https://www.yourarticlelibrary.com/educational-management/educational-management-meaning-definition-and-types/63721>

* * *

УДК 910

**ЄДНІСТЬ ГЕОГРАФІЧНОЇ ОСВІТИ ТА НАУКИ З КОНЦЕПЦІЄЮ
СТАЛОГО РОЗВИТКУ**

Анастасія Холодько

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Географічна освіта та наука мають отримати статус однієї зі стратегічних галузей, з оновленим змістом, з інноваційними формами та методами навчання в умовах інформаційного суспільства, адже саме географія синхронізує в своєму предметному полі ті самі сфери природи і суспільства, які є ключовими складовими сутності концепції сталого розвитку – екологічна, економічна, соціальна.

Ключові слова: географія, географічна освіта, сталий розвиток, концепція сталого розвитку.

**THE UNITY OF GEOGRAPHIC EDUCATION AND SCIENCE WITH
THE CONCEPT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT**

Anastasiia Kholodko

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

Geographical education and science should receive the status of one of the strategic branches, with updated content, with innovative forms and methods of learning in the conditions of the information society, because it is geography that synchronizes in its subject field the same spheres of nature and society, which are key constituents of the essence of the concept of sustainable development – ecological, economic, social.

Keywords: Geography, Geographic Education, Sustainable Development, the Concept of Sustainable Development.

В умовах сьогодення імператив сталості, парадигма сталого розвитку повинні стати головними у практиці підготовки фахівців будь-якого профілю діяльності. Освіта та наука відіграють вирішальну роль у досягненні основних положень імперативу сталості та є одними із Цілей сталого розвитку (ЦСР 4. Якісна освіта). Географічна освіта та наука мають отримати в цьому контексті статус однієї зі стратегічних галузей, з оновленим змістом, з інноваційними формами та методами навчання в умовах інформаційного суспільства, адже саме географія синхронізує в своєму предметному полі ті самі сфери природи і суспільства, які є ключовими складовими сутності концепції сталого розвитку – екологічна, економічна, соціальна.

У досягненні як глобальних, так і національних Цілей сталого розвитку, які стоять перед людством, визначальну роль має відіграти освіта, оскільки саме вона здатна створити передумови для формування нової управлінської еліти, яка буде здатна реалізувати всі можливості для блага як своєї країни, так і світової спільноти.

Міжнародна науково-практична конференція
«ГЕОГРАФІЧНА ОСВІТА І НАУКА: ВИКЛИКИ І ПОСТУП»,
присвячена 140-річчю географії у Львівському університеті
Україна, м. Львів, 18–20 травня 2023 р.

Володимир Біланюк, Любов Котик «ОСВІТНІЙ МЕНЕДЖМЕНТ В ГЕОГРАФІЇ» ДО АКТУАЛЬНОСТІ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ	141
Анастасія Холодько ЄДНІСТЬ ГЕОГРАФІЧНОЇ ОСВІТИ ТА НАУКИ З КОНЦЕПЦІЄЮ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	147
Іван Ровенчак, Любов Котик ГЕООСВІТА ЯК КОНВЕРГЕНТНИЙ НАУКОВИЙ НАПРЯМОК	149

СЕКЦІЯ «СУСПІЛЬНА ГЕОГРАФІЯ»

Владислав Молодика СТИСНЕННЯ ПРОСТОРУ І ЧАСУ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ПРОСТОРОВУ ОРГАНІЗАЦІЮ ГОСПОДАРСТВА	158
Микола Барановський АГРАРНЕ ВИРОБНИЦТВО УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: ВТРАТИ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ ВІДНОВЛЕННЯ	163
Світлана Мельничук УКРАЇНСЬКЕ КРАЄЗНАВСТВО У ПІДГОТОВЦІ ЛАНДШАФТНИХ АРХІТЕКТОРІВ	166
Мирослав Дністрянський, Ірина Чайка МЕРЕЖА ПОСЕЛЕНЬ УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ: ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ, РОЗМІЩЕННЯ Й ПРОСТОРОВОЇ ОРГАНІЗОВАНOSTІ	169
Олексій Полтораков, Юліан Брайчевський ГЕОПОЛІТИЧНІ РЕГІОНИ ЄВРОПИ З ПОЗИЦІЙ СОЦІАЛЬНОГО КОНСТРУКТИВІЗМУ: АКТУАЛЬНІСТЬ ПОЗИЦІОНУВАННЯ УКРАЇНИ	174
Ірина Патока ЕКОЛОГІЧНА СКЛАДОВА ОЦІНЮВАННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД НА ЗАСАДАХ ПРОСТОРОВОЇ СПРАВЕДЛИВОСТІ	178
Валентина Нагірна СТАТУС СІЛЬСЬКОЇ МІСЦЕВОСТІ У ЗОНІ ВПЛИВУ МЕТРОПОЛІСА (СУСПІЛЬНО- ТЕРИТОРІАЛЬНІ ВЗАЄМИНИ, ВИКЛИКИ)	182
Володимир Грицевич ЗАГРОЗА ТЕРОРИЗМУ ЯК ФАКТОР ТРАНСФОРМАЦІЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА	186
Сергій Покляцький ПОЛІТИКА ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ЗГУРТОВАНOSTІ (НА ПРИКЛАДІ ФРАНЦІЇ)	189
Ірина Гукалова ІМІДЖ І СПРИЙНЯТТЯ УКРАЇНИ У СВІТІ: ДОСВІД ВІЙНИ	194
Оксана Микитчин, Ірина Бриндзя ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СТАТЕВО-ВІКОВОЇ СТРУКТУРИ НАСЕЛЕННЯ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ПРОТЯГОМ 1990–2022 РР.	199
Юрій Кисельов ПЕРСПЕКТИВИ РОЗПАДУ РОСІЇ: ГЕОГРАФІЧНИЙ КОНТЕКСТ	204
Андрій Кузишин ЕЛЕКТОРАЛЬНІ СИМПАТІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ: ПРОСТОРОВИЙ АНАЛІЗ	207
Роман Сливка, Любов Сливка ПОСТКОНФЛІТНЕ ВРЕГУЛЮВАННЯ І РОЗВИТОК ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ	211
Інна Поплавська ФОРМУВАННЯ ПІДХОДІВ ДО ЯКІСНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ДОБРОБУТУ НАСЕЛЕННЯ: ПРОСТОРОВІ АСПЕКТИ	215

Наукове видання

ГЕОГРАФІЧНА НАУКА І ПРАКТИКА: ВИКЛИКИ І ПОСТУП

МАТЕРІАЛИ
міжнародної науково-практичної конференції,
присвяченої 140-річчю географії
у Львівському університеті

(Львівський національний
університет імені Івана Франка,
м. Львів, 18–20 травня 2023 р.)

У трьох томах. Том перший

Українською, англійською, польською мовами

Відповідальні редактори:
В. І. Біланюк, Є. А. Іванов

Друкується за ухвалою Вченої ради географічного факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка.
Протокол № 3 від 19 квітня 2023 р.

Укладач: *Євген Іванов*
Дизайн обкладинки: *Ігор Дикий*

Підп. до друку 28.04.2023. Формат 60×81 1/8.
Папір друк. Друк різогр. Гарнітура Cambria.
Умовн. друк. арк. ____ Наклад 200 прим. Зам. ____

Львівський національний університет імені Івана Франка
79000, м. Львів, вул. Університетська, 1

Надруковано з готових діапозитивів у друкарні ТзОВ «Простір-М»
79000, м. Львів, вул. Чайковського, 8.